

Regelink
Ecologie & Landschap

Mitigatieplan gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Bloemwijk Alkmaar

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	W. Grootendorst & A. Kolvoort
In opdracht van	Van Alckmaer voor Wonen
Naam opdrachtgever	L. Hageman
Rapportnummer	RA20029-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	22 oktober 2020
Aantal pagina's	36
Collegiale toets	M. de Voogd & N. Wensink
Wijze van citeren	Grootendorst, W., Kolvoort, A., 2020. Mitigatieplan Bloemwijk Alkmaar. Rapport RA20029-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
2	Huidige situatie	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Aanwezige ecotopen	7
2.3	Aanwezige beschermde soorten	7
2.3.1	Vleermuizen	8
2.3.2	Gierzwaluw	9
3	Ingreep	10
3.1	Omschrijving ingreep	10
3.2	Planning en werkwijze	11
4	Wettelijke bepalingen	12
4.1	Overtredingen Wet natuurbescherming	12
4.1.1	Vleermuizen	12
4.1.2	Gierzwaluw	12
4.2	Voorwaarden voor een ontheffing	13
4.2.1	Alternatievenafweging	13
4.2.2	Belangen	15
4.2.3	Gunstige staat van instandhouding	16
5	Mitigerende maatregelen	17
5.1	Alternatieve verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis	17
5.1.1	Tijdelijke verblijfplaatsen	17
5.1.2	Permanente verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis	18
5.2	Alternatieve nestplaatsen gierzwaluw	21
5.2.1	Tijdelijke nestplaatsen gierzwaluw	21
5.2.2	Permanente verblijfplaatsen gierzwaluw	21
5.3	Aangepaste werkwijze gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis	22
5.4	Aangepaste werkwijze gierzwaluw	23
5.5	Periode	23
5.6	Overige maatregelen	25
6	Bronnen	26
6.1	Soortgroepen	26
6.2	Methoden, databanken, wetgeving	26
6.3	Projectgerelateerde bronnen	27

Bijlage 1.	Wet natuurbescherming	28
Bijlage 2.	Kaart waarnemingen	32
Bijlage 3.	Impressie van de nieuwbouw	35

1 Aanleiding

1.1 Aanleiding

Van Alckmaer voor Wonen is voornemens om in het plangebied Bloemwijk 161 woningen te slopen en te vervangen door nieuwbouw. Het totale aantal bestaande woningen in het plangebied is 179 waarvan 18 woningen particulier eigendom zijn en blijven staan. Daarnaast wordt de buitenruimte opnieuw ingericht met meer groen en aandacht voor een gezonde leefomgeving en klimaatbestendigheid.

Regelink Ecologie & Landschap heeft in 2017 en 2018 een quickscan en een soortgericht ecologisch onderzoek uitgevoerd in het plangebied Bloemwijk (Grootendorst, 2017¹ en Grootendorst, 2018²). Bij het genoemde onderzoek zijn een nestlocatie van gierzwaluw, een zomerverblijfplaats en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en een paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aangetroffen in de te slopen woningen. Zie Bijlage 1; Figuur 9, Figuur 10 en Figuur 11 voor een overzicht van de locaties van de verblijf- en nestplaatsen.

Deze diersoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. In het kader van de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) en het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming moeten bij de geplande ingrepen mitigerende maatregelen voor de diersoorten worden getroffen. Dat zijn maatregelen die erop gericht zijn negatieve effecten op diersoorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten.

1.2 Doel

Dit rapport beschrijft de handelingen die moeten worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Het rapport beantwoordt de volgende vragen:

- In welke periode dient de ingreep te worden uitgevoerd om negatieve effecten op diersoort/ diersoorten zoveel mogelijk te voorkomen?
- Welke aanpassingen in de werkwijze tijdens de ingreep kunnen negatieve effecten op diersoort/ diersoorten zoveel mogelijk voorkomen?
- Welke voorwaarden moeten aan de ingreep gesteld worden om de functionaliteit van het leefgebied voor diersoort/ diersoorten te behouden?

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals weergegeven op de website van Regelink Ecologie & Landschap³.

¹ Grootendorst, W., 2017. Ecologische quickscan Bloemwijk Alkmaar. In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA17419-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

² Wim Grootendorst, 2018. Soortgericht onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw Rapport RA17419-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

³ <http://www.regelink.nl/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2 Huidige situatie

2.1 Plangebied

Het plangebied bestaat uit een deel van de woonwijk Bloemwijk in Alkmaar en omvat 179 geschakelde woningen aan 11 straten, namelijk: Eikelenbergstraat, Schagenstraat, Grensstraat, Hulststraat, Boomkampstraat, Tulpstraat, Dahliastraat, Anjelierstraat, Asterstraat, Leliestraat, en Bruinvisstraat. Van deze woningen worden er 161 gesloopt.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

Woningen die worden gesloopt zijn weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Ligging van de te slopen woningen, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020

2.2 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- gebouwen met dakpannen of platte daken, houten betimmering en spouwmuren,
- schuren en bijgebouwen zonder spouwmuur
- dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm): lijsterbes (*Sorbus aria*), appelboom (*Malus spec.*) en meidoorn (*Crataegus monogyna*), zonder holtes;
- dikke witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) (diameter borsthoogte > 25 cm), mogelijk met holtes,
- dikke ruwe berk (*Betula pendula*) en gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) (diameter borsthoogte > 25 cm), mogelijk met holtes,
- rijbeplanting van 18 dikke gewone esdoorns (*Acer pseudoplatanus*) (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder holtes,
- gevarieerde struikbeplanting in enkele achtertuintjes van de woningen.

Voor een uitgebreide beschrijving en foto's verwijzen we naar de quickscan (Grootendorst, 2017).

2.3 Aanwezige beschermde soorten

Hieronder worden beknopt de resultaten van het soortgericht onderzoek beschreven. De onderzoeksmethodes en een uitgebreide beschrijving van de resultaten staan in de rapportage van het soortgericht onderzoek beschreven (Grootendorst, 2018).

In Bijlage 3; Figuur 9, Figuur 10 en Figuur 11 zijn kaarten opgenomen met waarnemingen van de beschreven soorten.

Figuur 3. Locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen van gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Blauwe vijfhoek: zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis, blauwe stip: paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis, rode vijfhoek: paarverblijfplaats ruige dwergvleermuis, groene vijfhoek: nestlocatie gierzwaluw.

2.3.1 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek zijn in het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) aangetroffen.

In het plangebied zijn enkele verblijfplaatsen aangetroffen. Deze zijn:

- Van gewone dwergvleermuis is een zomerverblijf van vier dieren aangetroffen in de woning aan de Hulststraat 20.
- Van gewone dwergvleermuis zijn vier paarterritoria waargenomen. De paarverblijfplaatsen van deze vleermuizen zijn (zeer waarschijnlijk) aanwezig in de woningen Eikelenbergstraat 57 (dit gebouw wordt niet gesloopt), Schagenstraat 2, Dahliastraat 8 en Boomkampstraat 16.
- Van ruige dwergvleermuis zijn twee paarverblijfplaatsen vastgesteld, waarvan een binnen het plangebied in de woning aan de Eikelenbergstraat 34, en een direct buiten het plangebied in de woning aan de Schagenstraat

Rosse vleermuis en laatvlieger zijn enkel foeragerend in het plangebied waargenomen. Het plangebied vormt geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen; er is voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving van het plangebied aanwezig in de vorm van een grotere woonwijk met vrijwel identieke inrichting. Essentiele vliegroutes zijn niet in het plangebied aangetroffen.

2.3.2 Gierzwaluw

Tijdens het soortgericht onderzoek zijn vooral gierzwaluwen overvliegend aangetroffen. In het plangebied is meerdere malen nestindicerend gedrag waargenomen, waaronder laag door de straten vliegen en gieren nabij de Boomkampstraat 26. Door het sterke nestindicerende gedrag van de gierzwaluwen is een nestlocatie bij de Boomkampstraat 26 niet uit te sluiten.

Tabel 1. Overzicht van de aangetroffen soorten en functies binnen het plangebied.

	Verblijfplaats/nestlocatie	foerageergebied	vliegroute
Gewone dwergvleermuis	1 zomerverblijf met 4 dieren 3 paarverblijfplaatsen	Niet essentieel	Niet waargenomen
Ruige dwergvleermuis	1 paarverblijfplaats	Niet essentieel	Niet waargenomen
Rosse vleermuis	Niet aangetroffen	Niet essentieel	Niet waargenomen
Laatvlieger	Niet aangetroffen	Niet essentieel	Niet waargenomen
Gierzwaluw	1 nestlocatie	-	-

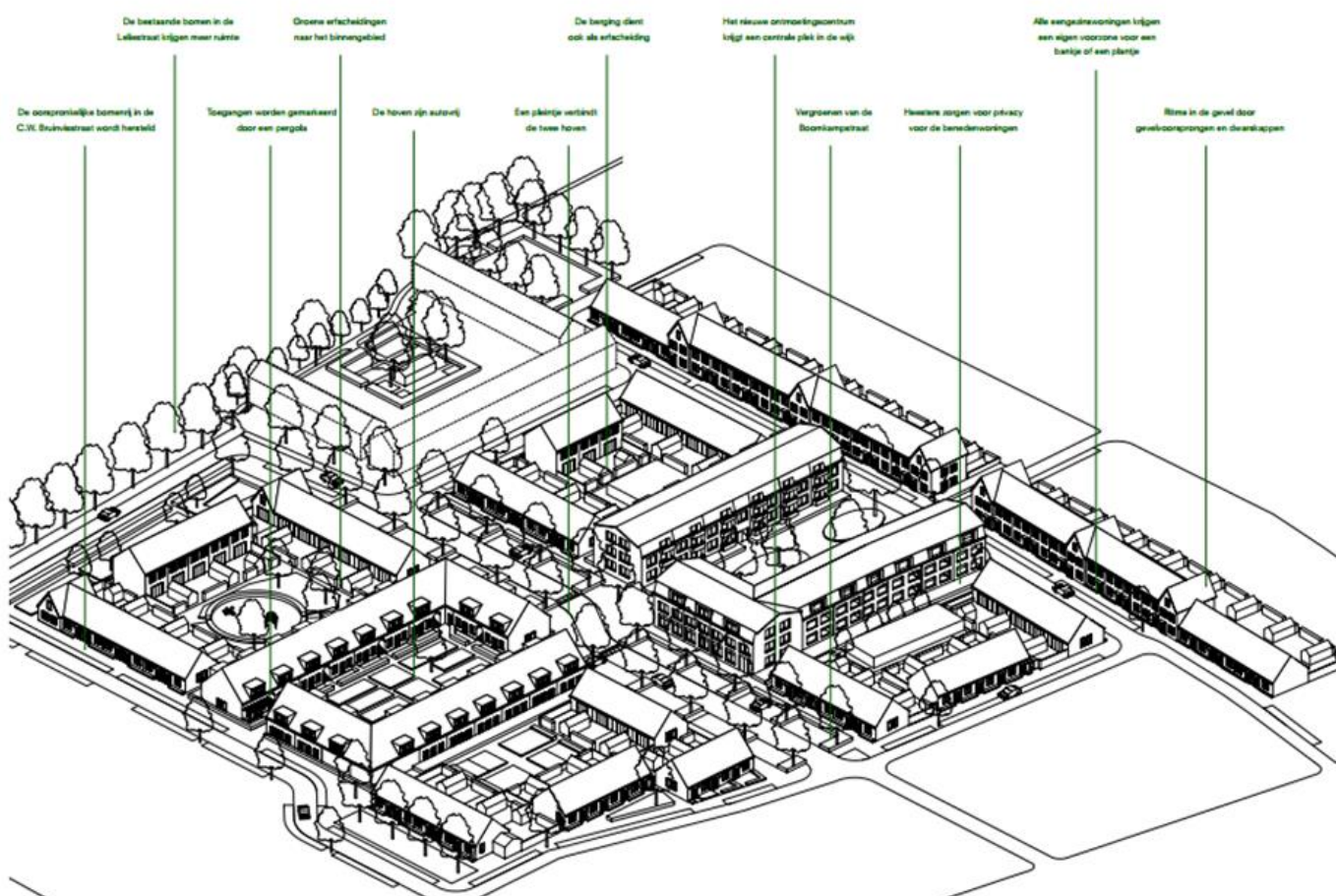
3 Ingreep

3.1 Omschrijving ingreep

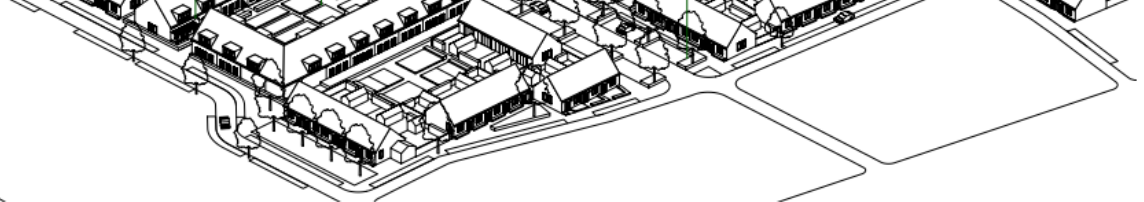
Van Alkmaer voor Wonen gaat in de wijk Bloemwijk in Alkmaar het gehele plangebied wijzigen. Daartoe worden 161 woningen, verdeeld over twee woningcomplexen, gesloopt. Daarvoor in de plaats wordt nieuwbouw gerealiseerd. De buitenruimte zal opnieuw worden ingericht met meer groen en aandacht voor een gezonde leefomgeving en klimaatbestendigheid. Na realisatie van de ingreep zal een duurzame buurt gebouwd zijn met een mix van eengezinswoningen en appartementen. Figuur 4 is ook opgenomen als Bijlage 3 vanwege de leesbaarheid van de tekst.

Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- slopen gebouwen;
- afvoeren sloopmateriaal;
- verwijderen tuin- en een deel van de straatbeplantingen;
- verwijderen verhardingen;
- bouwrijp maken grond;
- aanleggen ontsluitingen;
- uitvoeren nieuwbouw;
- inrichten buitenruimte.

Figuur 4. Impressie van de nieuwbouwwoonwijk. Bron: Van Alkmaer voor Wonen.

3.2 Planning en werkwijze

De precieze planning van de werkzaamheden is tot op heden nog niet bekend. Het uitvoeren van de sloop en nieuwbouwwerkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Het project staat nu gepland om in najaar 2021 (vierde kwartaal) van start te gaan, of voorjaar 2022 (eerste kwartaal).

Uitgebreide planning en de werkwijze met betrekking tot fasering worden in een later stadium uitgewerkt.

4 Wettelijke bepalingen

4.1 Overtredingen Wet natuurbescherming

4.1.1 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, § 3.2, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. De soorten staan genoemd in bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn. Ten gevolge van de ingreep kunnen negatieve effecten voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis ontstaan:

- Bij het slopen van de wooncomplexen kunnen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen worden gedood of verwond;
- Bij het slopen van de wooncomplexen kunnen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen worden verstoord;
- Bij het slopen van de bebouwing worden een zomer- en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en een paarverblijf van ruige dwergvleermuis vernield.

Deze negatieve effecten van de ingreep op vleermuizen zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming: Artikel 3.5:

- *Artikel 3.5 lid 1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.*
- *Artikel 3.5 lid 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.*
- *Artikel 3.5 lid 4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.*

4.1.2 Gierzwaluw

Gierzwaluw is beschermd onder de Wet natuurbescherming § 3.1, beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Op de lijst van jaarrond beschermde vogels valt gierzwaluw onder categorie 2: nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De nesten van gierzwaluw zijn daarom ook buiten het broedseizoen beschermd. Ten gevolge van de ingreep kunnen negatieve effecten voor gierzwaluw ontstaan:

- Bij het slopen van de wooncomplexen kunnen gierzwaluwen worden gedood of verwond;
- Bij het slopen van de wooncomplexen kunnen gierzwaluwen worden verstoord;
- Bij het slopen van de bebouwing kan een nestplaats met eventueel aanwezige eieren van gierzwaluw worden vernield.

Deze negatieve effecten van de ingreep op gierzwaluw zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming: Artikel 3.1:

- *Artikel 3.1 lid 2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen van vogels en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.*
- *Artikel 3.1 lid 4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.*

4.2 Voorwaarden voor een ontheffing

Conform artikel 3.3 lid 4 en artikel 3.8 lid 5 van de Wet natuurbescherming kan een ontheffing alleen worden verstrekt wanneer er is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden⁴:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging § 4.2.1);
- wanneer de ingreep valt onder een wettelijk belang (§ 4.2.2); en
- wanneer de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (§ 4.2.2).

4.2.1 Alternatievenafweging

Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing. Alternatieven zouden beschikbaar kunnen zijn voor wat betreft locatie, inrichting, werkwijze en periode. Hieronder wordt onderbouwd waarom deze alternatieven niet van toepassing zijn.

Locatie

Voor wat betreft de locatie van de ingreep is er binnen redelijke grenzen geen alternatief. De ambitie om de wijk Bloemwijk te vernieuwen en daarmee onder andere een gezondere leefomgeving te creëren, duurzamere woningen te realiseren en de veiligheid te verbeteren (zie voor onderbouwing ook § 4.2.2), kan alleen plaatsvinden op de locatie van het huidige plangebied. Het overwegen van alternatieven ten aanzien van de locatie is, binnen redelijke grenzen, niet mogelijk.

Inrichting

Voor wat betreft toekomstige inrichting van het plangebied zijn er geen alternatieven. Het is binnen redelijke grenzen niet mogelijk het plangebied in de toekomst zo in te richten dat de zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, de paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis en de nestlocatie van gierzwaluw behouden blijven.

De werkzaamheden worden uitgevoerd om de woningen energiezuiniger te maken. Hiervoor moeten ofwel diepgaande renovatiewerkzaamheden plaatsvinden, of sloop en nieuwbouw worden uitgevoerd. Zowel bij het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden als bij sloop en nieuwbouw gaan de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en nestlocaties van gierzwaluw verloren. Zodoende is de enige inrichting van het plangebied, waarbij een overtreding op de Wet natuurbescherming wordt vermeden, een scenario waarbij de huidige bebouwing behouden blijft. Dit is echter niet mogelijk, aangezien de problemen in en aan de woningen dan niet worden aangepakt en de woningen daardoor niet kunnen voldoen aan de vereisten vanuit het Energie-akkoord.

Voor het energiezuinig maken van de woningen heeft sloop en nieuwbouw de voorkeur. Daarnaast wil men binnen de wijk een gezondere leefomgeving creëren, door meer ruimte te maken voor openbaar groen. Om dit te kunnen realiseren wordt de inrichting van de wijk veranderd. Daarom is gekozen voor het slopen van de bestaande woningen, het veranderen van de infrastructuur en het plaatsen van nieuwbouw.

⁴ Zie de wettekst in <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-09-01#Hoofdstuk3>

Bij deze werkzaamheden voor de nieuwbouw worden permanente verblijfplaatsen gecreëerd voor gierzwaluw en vleermuizen. De maatregelen worden besproken in hoofdstuk 5.

Werkwijze

Om zoveel mogelijk rekening te houden met de aanwezige beschermde soorten, worden voor de verblijfplaatsen van vleermuizen, die verdwijnen bij de sloop, vervangende tijdelijke verblijfplaatsen in de vorm van 20 vleermuiskasten opgehangen in de omgeving van het plangebied (zie voor verdere uitleg § 5.1). Deze kasten worden tijdig opgehangen in verband met de gewenningstijd voor de vleermuizen. De kasten hangen daarom uiterlijk half februari 2021. Verder worden in de nieuwbouw permanente voorzieningen opgenomen, die geschikt zijn als zomerverblijfplaats en als paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Het opnemen van permanente voorzieningen wordt opgenomen in de uitvraag naar de architect/aannemer die het plan verder gaat uitwerken. De voorwaarden waar deze voorzieningen aan moeten voldoen, staan in hoofdstuk 5.

De sloop wordt uitgevoerd op een vleermuisvriendelijke wijze (zie § 5.3 en 5.5.), waarbij rekening wordt gehouden met de kwetsbare perioden en de aanwezige vleermuizen.

Voor de nestlocatie van gierzwaluw die verdwijnt worden vervangende tijdelijke nestplaatsen gerealiseerd in de vorm van 5 nestkasten, die in de omgeving van het plangebied worden opgehangen (zie voor verdere uitleg § 5.2). Deze kasten worden tijdig, voor 1 april, opgehangen in verband met beschikbaarheid bij terugkeer van de gierzwaluwen rond half april. In de nieuwbouw worden permanente voorzieningen opgenomen die geschikt zijn als nestlocatie voor gierzwaluw. Het opnemen van permanente voorzieningen wordt opgenomen in de uitvraag naar de architect/aannemer die het plan verder gaat uitwerken. De voorwaarden waar deze voorzieningen aan moeten voldoen staan in hoofdstuk 5.

De beschreven werkwijze is zorgvuldig aangepast op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en is zover wij weten de meest zorgvuldige methode.

Planning

De tijdelijk vervangende zomer- en paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis worden uiterlijk half februari 2021 gerealiseerd, zodat de gewenningsperiode van 6 maanden voor het paarseizoen van 2021 is doorlopen. De tijdelijke vervangende nestplekken voor gierzwaluw worden voor 1 april 2021 gerealiseerd, zodat de kasten aanwezig zijn gedurende het broedseizoen van gierzwaluwen. In deze periode kan er voldoende gewenning plaatsvinden aan de alternatieve nestlocaties (zie ook §5.1 en §5.2).

De start van de sloopwerkzaamheden vindt plaats ná september-oktober 2021 en daarmee buiten de kwetsbare perioden van het paarseizoen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en buiten het broedseizoen van de gierzwaluw. De sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden vinden gefaseerd plaats. Een planning die meer rekening houdt met de functie van het plangebied als zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en nestplek van gierzwaluw is ons niet bekend. Een alternatief voor de beschreven planning is daarom niet overwogen.

4.2.2 Belangen

De Wet natuurbescherming hanteert een aantal belangen waarvoor ontheffing aangevraagd kan worden.. Gierzwaluw valt onder de bescherming van de Vogelrichtlijn, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn. De belangen die gelden voor de Vogelrichtlijn verschillen van de belangen voor de Habitatrichtlijn:

Belangen Vogelrichtlijn

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Belangen Habitatrichtlijn

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

De ontheffing wordt aangevraagd onder belang 1 van de Vogelrichtlijn: volksgezondheid en openbare veiligheid en onder belang 3 van de Habitatrichtlijn: dwingende redenen van groot openbaar belang.

Onderbouwing van het belang

De 179 woningen in Bloemwijk zijn tussen 1918 en 1920 gebouwd, waardoor de woningen nu 100 jaar of ouder zijn. De woningen beschikken over het slechtste energielabel. Bij de start van dit project in april 2017 was het doel van Van Alckmaer om de woningen in Bloemwijk grondig aan te pakken. Alle woningen waren op dat moment al ruim 30 jaar geleden voor het laatst aangepakt en er waren veel klachten over onder andere vocht, tocht en schimmel in de woningen.

In 2017 is daarom opdracht gegeven om de onderhoudstoestand van alle huurwoningen in Bloemwijk te onderzoeken. Het onderzoekende bedrijf heeft vervolgens signalen afgegeven over mogelijke ingrijpende constructieve problemen, waarna Van Alckmaer heeft besloten een adviseur bouwconstructies en een bouwtechnicus in te schakelen voor aanvullend advies. Dit bedrijf is daarop gevraagd om onderzoek te doen naar alle bouwblokken, omdat er omtrent de staat van de metselwerkspecie zorgwekkende ontdekkingen werden gedaan. In februari 2018 werd het gezamenlijke aanvullende onderzoek afgerond en gerapporteerd. Belangrijkste conclusie: complex 201 heeft op grote schaal last van verzandende mortel tussen de stenen van de binnen- en de buitenmuren, waardoor de constructieve samenhang van deze woningen in ernstige mate is afgenomen en sloop onvermijdelijk is. Voor complex 204 is de situatie vergelijkbaar voor wat betreft de kopwoningen. Bij de tussenwoningen is geconstateerd dat met name de buitenmuren van zeer slechte kwaliteit zijn.

De conclusie was dat sloop en nieuwbouw de enige financieel, technisch maatschappelijk verantwoorde keuze is, omdat wegens de eerdergenoemde verzanding van het metselwerk alle dragende bouwmuren vervangen moeten worden. Voor complex 204 geldt dat verzanding van het metselwerk bij een deel van de woningen aan de orde is en de woningen bij doorexplotatie ongeschikt zijn om op maatschappelijk en financieel verantwoorde wijze aan de huidige en toekomstige energieregeling en wooneisen te kunnen voldoen.

De 174 nieuwe woningen worden opgeleverd met energielabel A++. Deze woningen hebben een zeer laag energieverbruik, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan betaalbaarheid (woonlasten), leefbaarheid, duurzaamheid en milieu.

4.2.3 Gunstige staat van instandhouding

Vogelrichtlijn

In het plangebied kan de aanwezigheid van één nestlocatie van gierzwaluw niet worden uitgesloten. De voorgenomen sloop resulteert in het verdwijnen van deze nestlocatie. Dit heeft een effect op een beperkt aantal individuen met een marginaal negatief effect op de lokale populatie.

In de omgeving van het plangebied is veel activiteit van gierzwaluw waargenomen en de verwachting is dat er meerdere nestlocaties voor gierzwaluw aanwezig zijn in de zeer nabije omgeving van het plangebied. Deze nestlocaties blijven behouden. Het merendeel van de lokale populatie ondervindt daarom geen negatieve effecten van de geplande werkzaamheden.

In de nieuwbouw worden meer nestplekken voor gierzwaluw ingebouwd dan er verloren gaan, wat een gunstig effect kan hebben op de lokale populatie gierzwaluw. De staat van instandhouding van gierzwaluw in Nederland is gunstig, zoals blijkt uit gegevens van SOVON (<https://www.sovon.nl/nl/soort/7950>). Een negatief effect van de werkzaamheden op de lokale staat van instandhouding van gierzwaluw wordt daarom niet verwacht.

Habitatrichtlijn

De voorgenomen sloop resulteert in het verdwijnen van een zomerverblijfplaats en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis. Dit

heeft een effect op een beperkt aantal individuen met een marginaal negatief effect op de lokale populatie.

De aanwezige verblijfplaatsen zijn maar een deel van de lokale populatie. In de omgeving van het plangebied zijn tijdens de veldbezoeken nog een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis en een paarverblijfplaats een ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze paarverblijfplaatsen blijven behouden. Ook door het ontbreken van een kraamkolonie en het beperkte aantal zomerverblijfplaatsen is de conclusie dat de verblijfplaatsen in het plangebied deel uitmaken van een lokale populatie, die zich elders bevindt. De geplande werkzaamheden tasten maar een klein deel van de aanwezige vleermuisverblijfplaatsen aan.

In de nieuwbouw worden meerdere mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen ingebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van vleermuizen en er worden maatregelen genomen om het doden van individuen te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 5.

De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn dermate algemeen in Nederland dat het verdwijnen van dit beperkte aantal zomer/paarverblijfplaatsen weinig invloed heeft de landelijke populaties. Wanneer in de nieuwbouw permanente voorzieningen worden opgenomen die geschikt zijn als zomer- en paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zullen er op dezelfde locatie weer geschikte verblijven aanwezig zijn. Een negatief effect op de lokale staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis wordt daarom niet verwacht.

5 Mitigerende maatregelen

Negatieve effecten op gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gierzwaluw kunnen ontstaan doordat bij de sloop van de woningen dieren verwond en gedood kunnen worden en vaste rust- en verblijfplaats verdwijnen. Deze effecten leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. In dit hoofdstuk staan de maatregelen beschreven die genomen dienen te worden om schade aan deze beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken. Hierbij worden de Kennisdocumenten van de betreffende soorten (BIJ12, 2017) gevolgd. Door de werkzaamheden uit te voeren volgens de eisen uit deze standaard is er een grote mate van zekerheid dat de mitigerende maatregelen van voldoende kwaliteit zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming zoveel mogelijk te voorkomen.

5.1 Alternatieve verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

5.1.1 Tijdelijke verblijfplaatsen

- Om de periode tussen sloop en voltooiing van de nieuwbouw te overbruggen, worden in de directe omgeving van het plangebied 16 vleermuiskasten opgehangen die aantoonbaar geschikt zijn als paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en 4 vleermuiskasten die aantoonbaar geschikt zijn als zomerverblijf voor gewone dwergvleermuizen

(bijvoorbeeld type Vivara VK WS 01). Deze kasten moeten blijven hangen tot minimaal zes maanden nadat de permanente verblijfplaatsen in de nieuwbouw gerealiseerd zijn.

- De kasten dienen bij voorkeur binnen 100 m en maximaal 200 m van de oorspronkelijke verblijfplaats (zie Grootendorst, 2018), en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te worden geplaatst.
- De kasten moeten zo worden opgehangen dat ze verschillende microklimaten aanbieden (bijvoorbeeld door een cluster van kasten op te hangen met verschillende richtingen ten opzichte van de zon).
- De kasten moeten een locatie hebben die vergelijkbaar is met, of van betere kwaliteit dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 m hoogte gemeten vanaf onderkant kast), vrije aanvliegroute en zonder lichtverstoring. Daarnaast moeten de kasten buiten het bereik van predatoren (denk aan huiskatten) hangen.
- De locaties dienen zoveel mogelijk afgestemd te worden op de al ingenomen zomer- en paarverblijfplaatsen. Zodat kasten niet binnen al ingenomen paarterritoria vallen.
- Om ervoor te zorgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden vleermuiskasten te ontdekken, dient rekening te worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal zes maanden in de actieve periode van vleermuizen voorafgaande aan het paarseizoen (dat loopt van augustus – september). De kasten dienen dus uiterlijk 14 februari 2021 opgehangen te zijn.
- Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen is niet noodzakelijk, zolang de vleermuiskasten geen belemmering vormen. Het komt de vleermuizen ten goede als deze blijven hangen zolang de kasten functioneel zijn.

5.1.2 Permanente verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

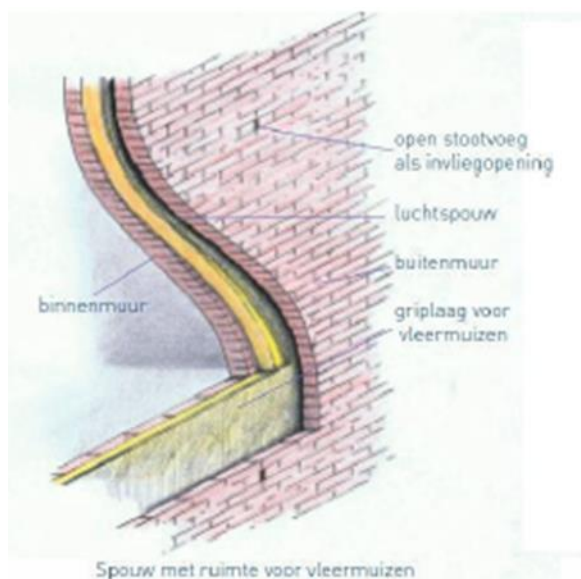
In de nieuwbouw worden in overleg met de architect en Van Alkmaer voor Wonen inbouwvoorzieningen voor vleermuizen gerealiseerd. De mogelijkheden voor de exacte vorm en locatie van deze permanente verblijfplaatsen worden op dit moment onderzocht en besproken.

In de nieuwbouw wordt minimaal gecompenseerd voor 4 paarverblijfplaatsen en 1 zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en 1 paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis. Hiertoe worden op minimaal 20 locaties voorzieningen voor vleermuizen gecreëerd die duurzaam kunnen voortbestaan. Hierbij wordt voldaan aan de eisen uit de Kennisdocumenten wat betreft permanente inbouw-verblijfplaatsen voor de aangetroffen soorten en functie wat betreft grootte, oriëntatie, hoogte etc. Dit kan bijvoorbeeld op een van de volgende manieren:

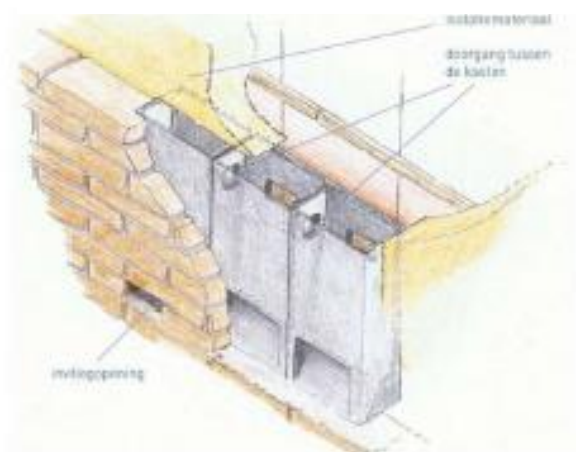
- Het gebouw wordt voorzien van open stootvoegen, inkruipstenen of andere openingen van minimaal 14 mm breedte. Deze openingen bieden vleermuizen toegang tot de luchtspouw. Wanneer steenwol als isolatiemateriaal wordt gebruikt, moet dit worden afgedekt met stevig, plastic gaas. Zie Figuur 5.
- In de spouw worden inbouwvoorzieningen voor vleermuizen geplaatst. Hiervoor zijn diverse prefab modellen in de handel beschikbaar. Zie Figuur 6 en Figuur 7.

- Maatwerk; het creëren van verblijfplaatsen in gebouwen kan op heel veel manieren. In overleg met een ecooloog worden verschillende mogelijkheden besproken, waarbij eveneens rekening gehouden wordt met bouwkundige eisen, isolatiewaarden en esthetische aspecten.

Door het terugbrengen van vleermuisverblijfplaatsen in de nieuwbouw (door een van bovenstaande maatregelen) ontstaat voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuizen de mogelijkheid om tenminste (in totaal) 5 paarverblijfplaatsen en 1 zomerverblijfplaats in te nemen die duurzaam kunnen voortbestaan.

Figuur 7. Open stootvoegen maken de spouwmuur geschikt voor gebruik door vleermuizen. Bron: Brochure vleermuisvriendelijke bouwen.

Figuur 5. Toepassing van (geschakelde) inbouwvoorzieningen in spouwmuren. Bron: Brochure vleermuisvriendelijk bouwen.

Figuur 6. Inbouwkasten met meerdere lagen van Tichelaar. Bron: www.tichelaar.nl

5.2 Alternatieve nestplaatsen gierzwaluw

5.2.1 Tijdelijke nestplaatsen gierzwaluw

- Om de periode tussen sloop en voltooiing van de nieuwbouw te overbruggen worden in de directe omgeving van het plangebied vijf nestkasten opgehangen die aantoonbaar geschikt zijn als nestplaats voor gierzwaluw. Deze kasten moeten blijven hangen tot minimaal zes maanden nadat permanente verblijfplaatsen in de nieuwbouw gerealiseerd zijn.
- Voor de 5 tijdelijke nestkasten gelden dezelfde regels als voor permanente verblijfplaatsen (zie paragraaf 5.2.2) wat betreft locatie, hoogte, aanvliegeroute, grootte etc.
- De tijdelijke nestplekken moeten voor de eigenlijke werkzaamheden en voor terugkomst van gierzwaluwen uit het zuiden beschikbaar zijn (dus voor medio april). Uiterlijk moeten de tijdelijke nestkasten op 1 april 2021 hangen.
- Verwijderen van de tijdelijke voorzieningen is niet noodzakelijk, zolang de nestkasten geen belemmering vormen. Het komt de gierzwaluwen ten goede als deze blijven hangen zolang de kasten functioneel zijn.

5.2.2 Permanente verblijfplaatsen gierzwaluw

- De vijf permanente nestkasten dienen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats te worden geplaatst (zie Grootendorst 2018), bij voorkeur geclusterd bij elkaar en altijd buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- De permanente nestkasten dienen niet in de volle zon te worden geplaatst. De nieuwe nestplaatsen moeten bij voorkeur worden geplaatst op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw, in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels, om te voorkomen dat er hitte kan ontstaan in de kleine broedruimte.

Als nestgelegenheden tussen 9 en 19 uur in de schaduw blijven onder bijvoorbeeld een dakrand of dakgoot, kunnen andere windrichtingen overwogen worden.

- De nestkasten moeten voldoende (veilige) uitvliegruimte hebben: minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers. Voorkom dus dat platte daken, brede goten, balustraden, borstweringen, bomen, vlaggenmasten en dergelijke het aanvliegen bemoeilijken
- De nestkasten moeten voldoende veiligheid bieden tegen predatoren.
- Voor de vervangende verblijfplaatsen geldt:
 - Ze zijn geschikt als nestplaats en zo mogelijk vergelijkbaar met de oorspronkelijke verblijfplaats.
 - Voorzie bij nieuwbouw standaard in nestgelegenheden, het liefst neststenen of nestkasten.
- Deze verblijfplaatsen moeten bij voorkeur voldoen aan:
 - een minimum bodemoppervlakte van 15 x 25 centimeter en een minimum hoogte van 13 centimeter
 - een invliegopening van maximaal 2 centimeter boven de bodem (van binnen gemeten)
 - een invliegopening van 7 centimeter breed en maximaal 3,5 centimeter hoog
 - een asymmetrische invliegopening die ervoor zorgt dat er een donkere hoek in de nestgelegenheden ontstaat.

Geschikte type inbouwkast is onder andere type Vivara Pro IB GZ 05 (zie figuur

Figuur 8. Voorbeeld van inbouwsteen voor nieuwe permanente verblijfplaatsen van gierzwaluwen (links) en een impressie van de wijze van inbouwen (rechts). (bron: Vivara Pro).

Door bovenstaande tijdelijke en permanente maatregelen te treffen ontstaan voor gierzwaluwen mogelijkheden om tenminste vijf nestplaatsen in te nemen die duurzaam kunnen voortbestaan.

5.3 Aangepaste werkwijze gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

- Slechts in enkele van de te slopen gebouwen bevinden zich verblijfplaatsen van vleermuizen (zie Grootendorst 2018). Omdat gewone dwergvleermuizen kunnen wisselen van verblijfplaats dient in de week voorafgaand aan de sloop een controlerende plaats te vinden om te bepalen of de zomer- en/of paarverblijfplaatsen zich nog op de bekende locatie bevindt, of verplaatst is naar een ander gebouw. Wanneer een andere verblijfplaats wordt gevonden, dient deze op dezelfde wijze ongeschikt gemaakt te worden als de eerder genoemde verblijfplaats.
- In de muren van de gebouwen worden gaten gemaakt, bij voorkeur over de volle breedte of op de hoeken. Hierdoor ontstaat tocht die het microklimaat verstoort en de verblijfplaats ongeschikt maakt.
- Op plekken waar het maken van gaten niet mogelijk is (ter beoordeling van de aannemer) en/of waar niet voldoende tocht ontstaat (ter beoordeling van de ecooloog), worden alle overige openingen afgesloten met 'exclusion flaps of tubes'. Dit zijn stukken stevig plasticfolie die aan de bovenzijde en aan de zijkanten tegen de muur worden bevestigd, zodat deze openingen zoals stootvoegen afdekken. Aan de onderzijde hangen deze flappen los. Dit biedt vleermuizen wel de mogelijkheid weg te komen maar verhindert terugkeer.
- Het maken van gaten en het plaatsen van de flappen/tubes moet onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen worden uitgevoerd.
- Tussen het maken van gaten en/of plaatsen van exclusion flaps en de start sloop dient minimaal 3 dagen met avondtemperaturen van meer dan 10 °C te zitten. Dit is noodzakelijk om vleermuizen die zich toch nog onverhoopt ergens in het gebouw bevinden de kans te geven het gebouw te verlaten.
- Wanneer de periode tussen het ophangen van de exclusion flaps en de sloop meer dan zeven dagen bedraagt, moeten na zeven dagen de openingen afgesloten worden, bijvoorbeeld met purschuim, en kunnen de exclusion flaps worden weggehaald.

- Dwergvleermuizen kunnen gebruik maken van kantpannen en loodslabben om achter te kruipen of om spouwmuren te bereiken. Om dit te voorkomen dienen voorafgaand aan de sloop de kantpannen en loodslabben verwijderd te worden.
- De nacht voorafgaand aan de start sloop dient een vleermuisinventarisatie uitgevoerd te worden om er zeker van te zijn dat er geen vleermuizen meer gebruik maken van de woningen.
- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen, moeten de werkzaamheden op de betreffende locatie onmiddellijk worden stopgezet. Er moet dan een vleermuisdeskundige worden geraadpleegd, onder andere over de manier waarop de werkzaamheden verder uitgevoerd kunnen worden met zo min mogelijk negatieve effecten voor de aangetroffen vleermuizen.

5.4 Aangepaste werkwijze gierzwaluw

- Slechts in een van de te slopen gebouwen bevinden zich een waarschijnlijke nestplaats van gierzwaluw (zie; Grootendorst, 2018).
- Dit gebouw dient buiten de gevoelige periode voor gierzwaluw, vanaf half april tot en met augustus, en na het realiseren van tijdelijke rust en nestgelegenheid te worden gesloopt.
- Bij de overige gebouwen hoeft geen rekening gehouden te worden met gierzwaluwen. Deze gebouwen mogen zonder aanvullende maatregelen voor gierzwaluwen worden gesloopt. Wel dient bij de sloop van de overige gebouwen rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van 15 maart tot en met eind juli.

5.5 Periode

De werkzaamheden die invloed hebben op de functie van het plangebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gierzwaluw dienen zoveel mogelijk plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periode van de soorten:

- Omdat het niet is uitgesloten dat in de gebouwen enkele overwinterende gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn, moet ervan worden uitgegaan dat de gebouwen zowel in de zomerperiode, de paarperiode als in de winter gebruikt worden door vleermuizen. De minst kwetsbare periode om de gebouwen ongeschikt te maken voor gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen is in dit geval de periode na de paartijd en voorafgaand aan de winterperiode. Normaal gesproken loopt deze periode van eind september tot eind oktober. Bij uitblijven van een koude periode kan tot later in november doorgewerkt worden.
- In een van de gebouwen is mogelijk een nestplek van gierzwaluw aanwezig. De werkzaamheden worden daarom niet uitgevoerd in het broedseizoen van de gierzwaluw (medio april – eind aug). Voorafgaand aan het broedseizoen van de gierzwaluw (medio april – eind aug) wordt dit pand ongeschikt gemaakt.
- Desgewenst kunnen een jaar na afronding van de nieuwbouw (of eerder indien vastgesteld is dat de in de nieuwbouw aangebrachte voorzieningen door vleermuizen in gebruik genomen zijn) de tijdelijke vleermuis- en gierzwaluwkasten worden verwijderd, maar dit is niet noodzakelijk. Mocht tot verwijdering worden overgegaan, dan dient dit te gebeuren op een moment dat de kasten niet door vleermuizen en/of gierzwaluwen worden gebruikt. De winterrust van de gewone dwergvleermuis (de periode van begin december tot en met eind januari) is hiervoor dan een geschikte periode.

- De in de tekst genoemde perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden. Hierover kan een deskundige op het gebied van vleermuizen worden geraadpleegd.

In de onderstaande tabel zijn de meest gunstige en ongunstige perioden voor het uitvoeren van de ingrepen weergegeven, rekening houdend met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten.

Tabel 2. Periode ongeschikt maken verblijfplaats

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
 werkzaamheden niet toegestaan												
 werkzaamheden mogelijk onder voorwaarden												
 werkzaamheden toegestaan												
Ruige dwergvleermuis												
Paarverblijfplaats												
Winterverblijfplaats												
Jaarrond gebruikte verblijfplaats												
Gewone dwergvleermuis												
Paarverblijfplaats												
Winterverblijfplaats												
Jaarrond gebruikte verblijfplaats												
Ongeschikt maken panden met vleermuizen in theorie												
Ongeschikt maken panden met vleermuizen in praktijk												
Slopen van pand met gierzwaluw												
Bij sloop in mei - aug												
 werkzaamheden niet toegestaan												
 werkzaamheden mogelijk onder voorwaarden												
 werkzaamheden toegestaan												

5.6 Overige maatregelen

- Lichtverstoring dient zoveel mogelijk beperkt te worden. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden toch gebruik moet worden gemaakt van kunstmatige verlichting dient deze zoveel mogelijk beperkt te worden en gericht te worden op die plaatsen waar verlichting nodig is. Uitstraling van verlichting naar boven, naar water en naar de omgeving toe moet zoveel mogelijk voorkomen worden door gebruik te maken van armaturen die licht bundelen.
- Alle werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gierzwaluw moeten aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen respectievelijk gierzwaluwen.
- Voordat de ingreep plaatsvindt dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

6 Bronnen

6.1 Soortgroepen

Zoogdieren

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.
- Dietz, C., A. Kiefer, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. Alle soorten van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Vogels

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

6.2 Methoden, databanken, wetgeving

- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen
- www.ndff-ecogrid.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.minez.nederlandsesoorten.nl/zoeken-naar-soort
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Wet natuurbescherming. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (21-04-2014)].

6.3 Projectgerelateerde bronnen

- Grootendorst, W., 2017. Ecologische quickscan Bloemwijk Alkmaar. In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA17419-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.
- Wim Grootendorst, 2018. Soortgericht onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw Rapport RA17419-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Bijlage 1. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

1. beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
2. beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
3. beschermingsregime andere soorten.

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

3. Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;

2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout.

Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

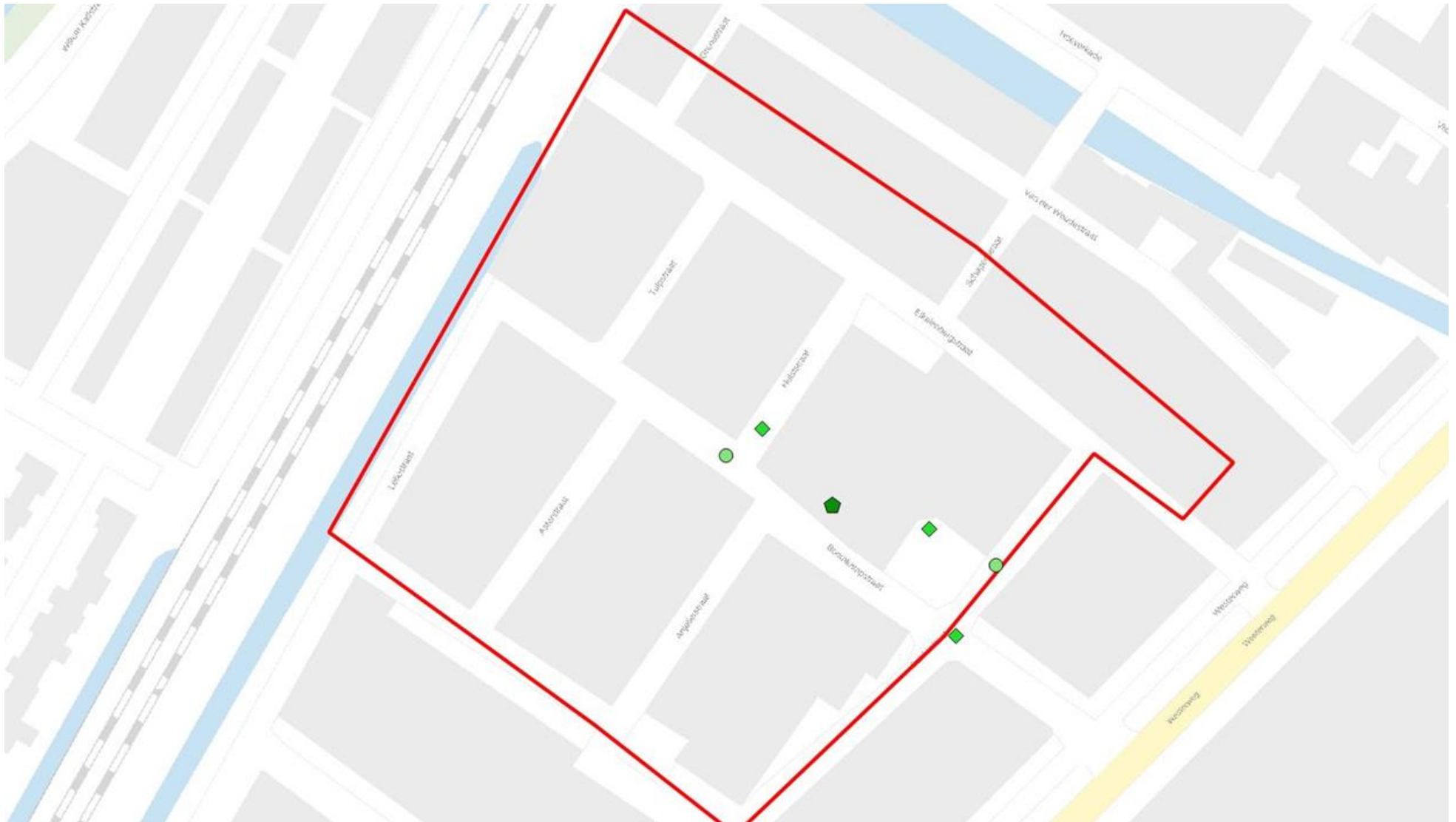
Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

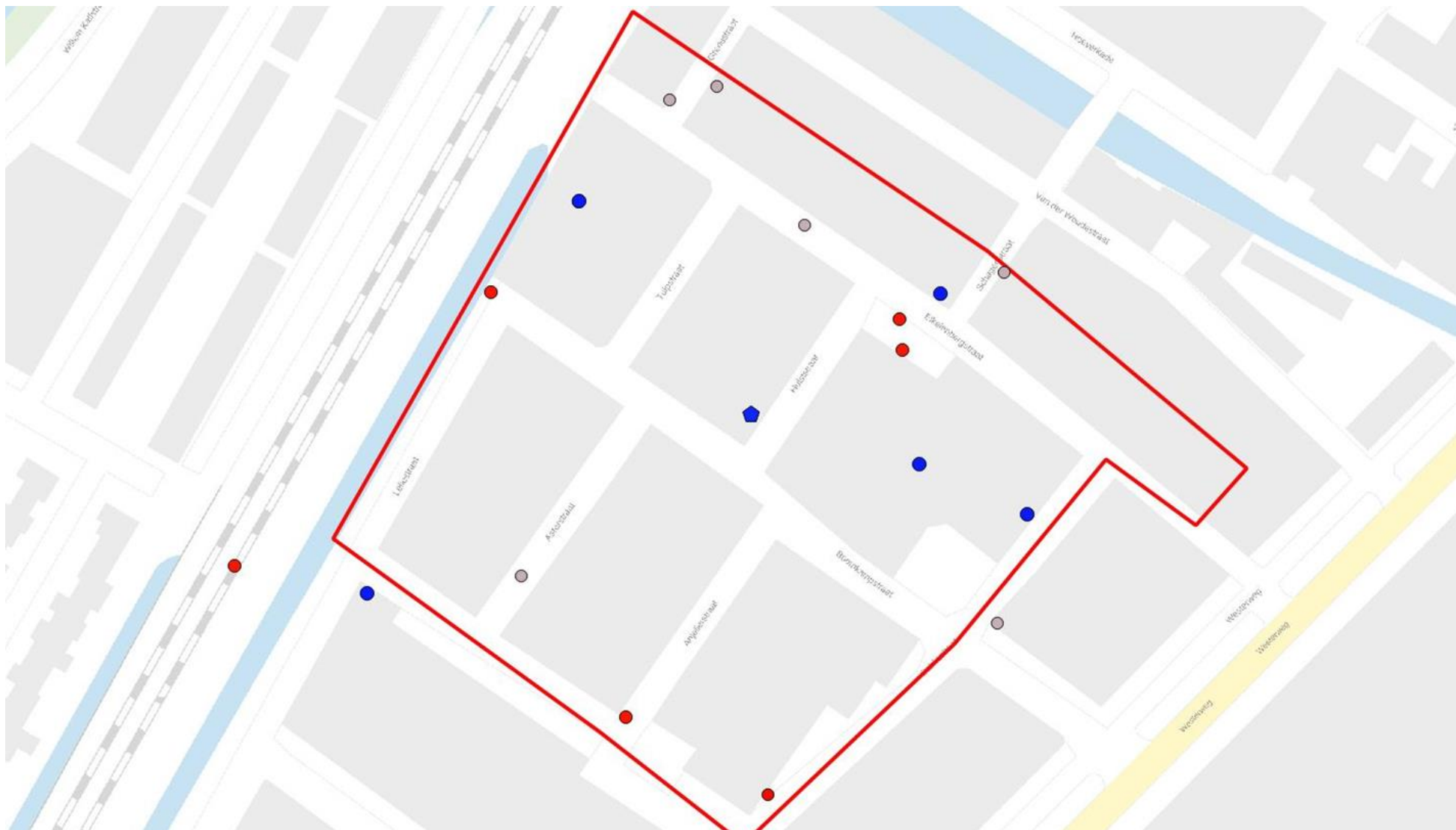
- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

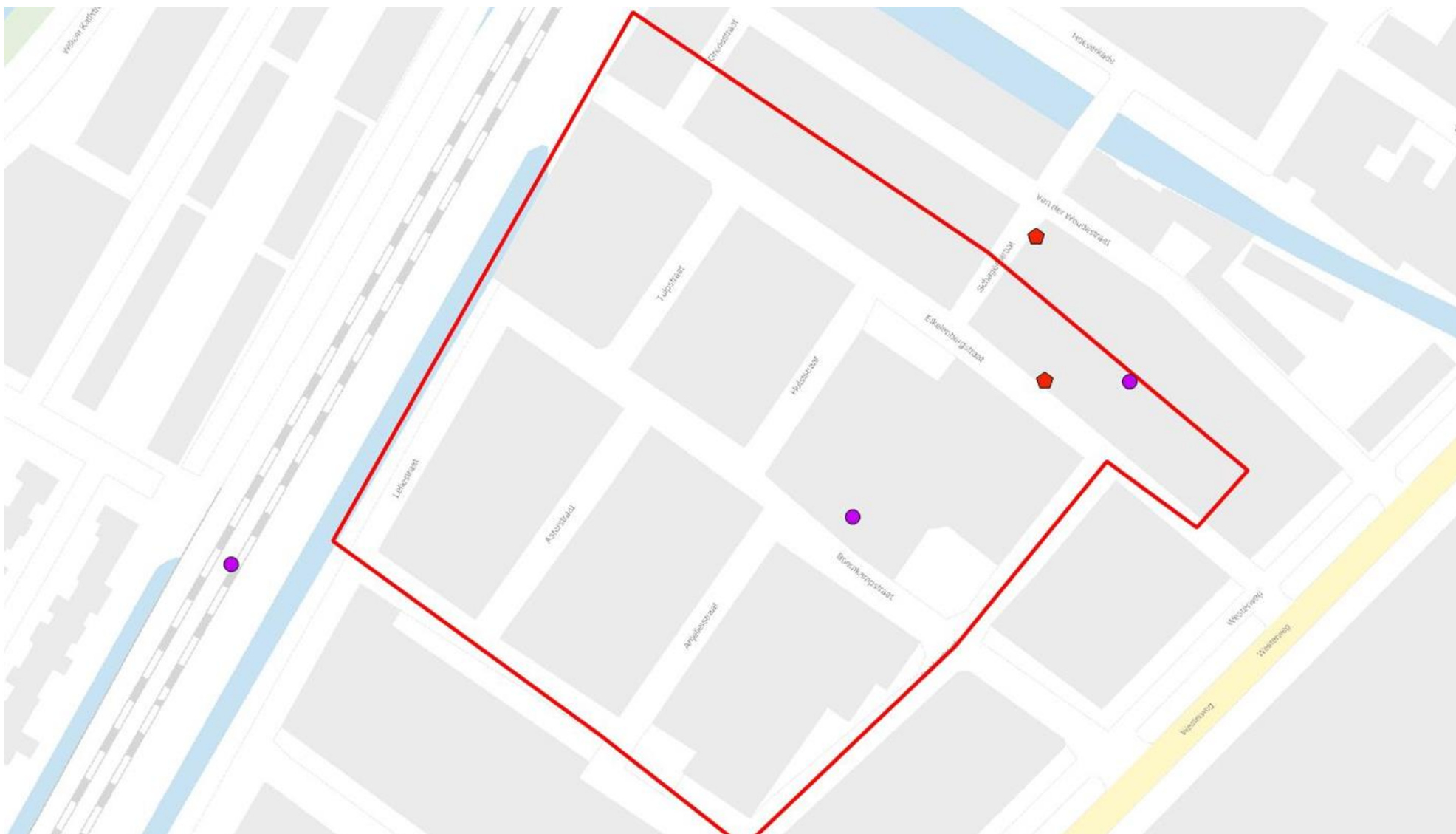
Bijlage 2. Kaart waarnemingen

Figuur 9. Waarnemingen gierzwaluw: groene stip = overvliegend dier; groene ruit = nestindicerend gedrag; groene vijfhoek = bezet nest. De symbolen betreffen waarnemingen van waargenomen gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren.

Figuur 10. Waarnemingen gewone dwergvleermuis: rode stip = foeragerend dier; grijze stip = overvliegend dier; blauwe stip = paarverblijfplaats; blauwe vijfhoek = zomerverblijfplaats. De symbolen betreffen waarnemingen van waargenomen gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren.

Figuur 11. Waarnemingen ruige dwergvleermuis: paarse stip = foeragerend dier; rode vijfhoek = paarverblijfplaats.
De symbolen betreffen waarnemingen van waargenomen gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren.

Bijlage 3. Impressie van de nieuwbouw

